

<https://eba.com.ua/biznes-znyzyv-otsinku-systemy-opodatkovannya-u-2024-rotsi-opytuvannya-eva/>.

3. Національний інститут стратегічних досліджень. *"Щодо удосконалення податкових інструментів підтримки малого підприємництва в Україні". Аналітична записка.* URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/schodo-udoskonalennya-podatkovikh-instrumentiv-pidtrimki-malogo>.

Петришина Д. А.,
здобувачка вищої освіти, 2 курс,
обліково-фінансовий факультет
Науковий керівник: **Дубініна М. В.,**
д-р екон. наук, професор,
завідувач кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ПЕРВИННОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ З ЕЛЕКТРОННИМ ДОКУМЕНТООБІГОМ

У сучасних умовах цифровізації економіки, посилені викликами воєнного стану в Україні, питання забезпечення надійного внутрішнього контролю на підприємствах набуває особливої актуальності. Аграрні підприємства, як один із ключових секторів економіки, дедалі активніше переходять до електронного документообігу, що вимагає принципово нового підходу до організації внутрішнього контролю, зокрема контролю первинної документації. Потреба в оперативному, достовірному та захищеному документообігу зростає, особливо в умовах нестабільного середовища, перебоїв з логістикою, зв'язком і ресурсами.

Електронний документообіг охоплює процеси створення, опрацювання, пересилання, одержання, зберігання, використання та знищення електронних документів із застосуванням засобів контролю цілісності та автентичності. На відміну від традиційного паперового документообігу, електронна форма документа має низку характеристик, які трансформують підходи до внутрішнього контролю, особливо в частині первинних облікових документів, що є основою бухгалтерського обліку [1].

Особливої уваги вимагає організація внутрішнього контролю на аграрних підприємствах, де первинна документація фіксує господарські операції, пов'язані з обліком витрат, виробництва, реалізації продукції, оренди земельних ділянок, паливно-мастильних матеріалів, праці тощо. В умовах електронного документообігу контроль охоплює не лише змістовне

наповнення документів, а й технічні аспекти їх формування, передачі, зберігання та захисту від несанкціонованого втручання [2].

Серед ключових аспектів організації внутрішнього контролю в електронному середовищі слід виділити наступні:

1. Контроль доступу до електронних документів. Реалізується шляхом застосування систем авторизації, які визначають рівень доступу до документів окремих користувачів, зокрема надають або обмежують можливості редагування, перегляду чи видалення документів.

2. Моніторинг змін у документах. Внутрішній контроль вимагає впровадження механізмів, які забезпечують автоматичне фіксування історії змін, із зазначенням часу, виконавця та змісту правок. Такий підхід дозволяє оперативно реагувати на порушення внутрішніх регламентів та підвищує прозорість документообігу [4].

3. Забезпечення цілісності та достовірності первинних документів. В умовах електронного середовища ці вимоги реалізуються через використання технологій електронного цифрового підпису, який підтверджує автентичність документа, автора та захищає його від змін після підписання.

4. Контроль процесів створення, передавання та зберігання документів. Це передбачає регламентацію дій на всіх етапах життєвого циклу документа. Аграрні підприємства часто мають територіально розподілену структуру (польові господарства, елеватори, переробні цехи), що вимагає забезпечення єдиного захищеного середовища для передачі та архівування первинних документів [3].

Упровадження систем електронного документообігу в аграрному секторі супроводжується рядом проблем, що впливають на ефективність внутрішнього контролю. До них належать: технічна нестабільність мережевого обладнання в умовах військових дій, відсутність єдиних стандартів інтеграції програмного забезпечення, обмеженість фінансових ресурсів для модернізації IT-інфраструктури, а також низька цифрова компетентність окремих працівників.

Окрему увагу слід приділити нормативно-правовому аспекту. Незважаючи на існуюче законодавче регулювання електронного документообігу, аграрні підприємства стикаються з практичними труднощами щодо визнання юридичної сили окремих типів документів, необхідних для обліку в межах державного регулювання аграрного сектору [2].

У контексті перспектив розвитку внутрішнього контролю в умовах електронного документообігу важливими є напрями автоматизації контрольних процедур, впровадження елементів штучного інтелекту, що дозволяє ідентифікувати аномалії та шахрайські дії, використання технологій блокчейн для гарантування незмінності даних, а також

застосування хмарних рішень для організації безпечного віддаленого доступу до документів [1].

Таким чином, внутрішній контроль первинної документації в умовах електронного документообігу на аграрних підприємствах має бути інтегрованим, технологічно забезпеченим і гнучким до зовнішніх викликів, зокрема воєнного характеру. Лише системний підхід до організації контролю дозволить не лише зберегти достовірність і цілісність облікової інформації, а й забезпечити ефективне управління аграрним підприємством в умовах цифрової трансформації та воєнних загроз.

Список використаних джерел

1. Корольок Т., Кравчук Н., Карп І. Стан та тенденції розвитку організації документообігу в інформаційній системі управління підприємством. *Галицький економічний вісник*. 2020. № 6(67). С. 79–89.

2. Козлова Н.С., Білоусько Т.М. Система управління електронним документообігом на підприємстві. Збірник наукових статей магістрів факультету фінансів і обліку ПУЕТ за результатами наукових досліджень 2014–2015 навчального року. Полтава : ПУЕТ, 2015. С. 16–22. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/3573>.

3. Ковбич Т.М. Аудиторська перевірка в умовах застосування комп'ютерної форми ведення бухгалтерського обліку. *Вісник ЖДТУ. Економіка, управління та адміністрування*. 2017. №2(44). С.68–77. DOI: [https://doi.org/10.26642/jen-2008-2\(44\)-68-77](https://doi.org/10.26642/jen-2008-2(44)-68-77).

4. Івахненко С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту : навч. посіб. 3-тє вид., випр. і доп. Київ : Знання, 2006. 350 с.

Підлубна О. Д.,
старший викладач кафедри обліку і оподаткування
Уманський національний університет
м. Умань

РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Воєнна агресія проти України створила безпрецедентні виклики для всіх сфер економіки, в тому числі – для бухгалтерського обліку, як надзвичайно важливого інструмента збереження діяльності бізнесу та забезпечення прозорості звітності у надзвичайних умовах. Головною проблемою, вважає Жук В. [1, с.6], є слабкість теоретичного підґрунтя бухгалтерського обліку, оскільки його характеризують як застосування методів та інструментів, а відтак, облік сприймається як сервісна функція управління, не спроможна самостійно розв'язувати задачі економіки в